

7

FORTÆLLINGER

Erfaringer fra den
integrerede vejledning

**DET HAR GRUNDLÆGGENDE
NOGET MED MENNESKESYNET
AT GØRE. AT DER ER PLADS I
HVERDAGEN TIL AT DEN ENKELTE
KAN NOGET SÆRLIGT OG SKAL
STYRKES I FORHOLD TIL DET.**

Vejleder, Nøvlingsskov

INDHOLD

Forord	side	3
På tværs af skolerne	side	4
1 · Bjergsnæs Efterskole	side	6
2 · Halvorsminde Efterskole	side	8
3 · Karise Efterskole	side	10
4 · Nøvlingsskov Efterskole	side	12
5 · Rønde Efterskole	side	14
6 · Viby Efterskole	side	16
7 · Ågård Efterskole	side	18

FRA VEJLEDNING I SAMSPIL TIL INTEGRERET VEJLEDNING

Rie Thomsen og Ulla Højmark Jensen beskrev i bogen: Vejledning i samspil (2011) fire forskellige profiler for vejledningen i efterskolen. Vejledningen som parallel aktivitet, vejledningen som fleksibel aktivitet, vejledning som stabil aktivitet og vejledning som integreret aktivitet.

Den integrerede vejledning er kendetegnet ved, at vejledningsaktiviteterne er en integreret del af skolens hverdag, hvilket fremgår af årsplanen. Lærerne har veldefinerede opgaver, de bidrager med, og således er der fælles ansvar og samarbejde om processen.

I 2013 formulerede Efterskoleforeningen sit vejledningssyn, hvor integreret vejledning er udgangspunktet for skolernes vejledning. Her to år senere er mange efterskoler godt på vej med udviklingen af en vejledningspraksis, der kan beskrives som integreret.

Der efterspørges dog stadig konkrete eksempler på, hvordan den integrerede

vejledning kan se ud i praksis, og hvordan man kan arbejde hen imod det i praksis. Derfor har Efterskoleforeningen taget initiativ til, gennem interviews med syv skoler, at få beskrevet nogle konkrete bud på vejledningspraksisser, som kan være til inspiration for de enkelte efterskoleledere, lærere og vejledere til arbejdet med den integrerede vejledning.

Der gives praksiseksempler på

- kollektive og undervisningsbaserede vejledningsformer med karrierelæring som omdrejningspunkt
- vejledning i fællesskaber
- praktikformer
- forældresamarbejde i vejledningen
- overgangsvejledning
 - samarbejde med uddannelsesinstitutioner og virksomheder
 - udvikling af målrettede brobygningsforløb
- kvalificering af samtalerne på skolerne og af vejledningsdimensionen
- det tværfaglige samarbejde på skolen

Trine Hinchely Harck, som er underviser på Efterskoleforeningens Basiskursus og diplommodul Vejledning i Efterskolen, har foretaget interviewene, bearbejdet stoffet og skrevet fortællingerne.

august 2015

Troels Borring, formand
Lis Brok-Jørgensen, Vejledningskonsulent
Efterskoleforeningen

PÅ TVÆRS AF SKOLERNE

De syv fortællinger giver et bud på en aktuel vejledningsforståelse. De byder ind med svar på vigtige spørgsmål: Hvorfor skal der være vejledning i efterskolen, hvad går vejledningsopgaven i efterskolen ud på, og hvordan kan vejledning i efterskolen praktiseres. Skolerne fortæller om forskellige vejledningstilgange og -former, som de stadig er i gang med at udvikle og forfine. For integreret vejledning er en dynamisk proces, der udvikles i et stadigt samspil mellem skolens lærere, vejleder og ledelse.

• SYNET PÅ VEJLEDNING

Det ser ud til, at det er afgørende kontinuerligt at få talt om vejledningen på lærermøderne og i teams. Når vejlederne får vejledning på dagsordenen og sætter kollegaer ind i en nutidig vejledningsfaglighed og fortæller om, hvad der ligger i begrebet karrierelæring, og sammen med kollegaerne drøfter, hvad der er på spil i unges valgprocesser, giver de kollegaerne mulighed for at arbejde med om vejledningen. Det er vigtigt at få skabt en fælles bevidsthed om, hvad vejledningen er, hvornår og hvordan den foregår, og hvordan man bidrager som henholdsvis lærer, kontakt- eller ansvarslærer, vejleder og ledelse.

• AT SAMARBEJDE I OG OM INTEGRERET VEJLEDNING

Det er væsentligt, at lærerne kan se sig selv i den integrerede vejledning og få øje på, hvad de kan bidrage med af perspektiver og faglighed i forhold til eleverne. Integreret vejledning skal give mening, ellers virker den ikke, og denne meningskabelse sker i dialogen mellem lærere, vejledere og ledelse på skolen. Det er vejledernes opgave at 'gribe taktstokken' og invitere til tværfaglige dialoger, hvor målet er at skabe en fælles forståelse og et fælles sprog. I den integrerede vejledning vil en del af en ny vejlederrolle være tovholder, facilitator og ressource-lærer for kollegaer.

• LEDELSENS OPBAKNING

Af alle interviewene fremgår det, at ledelsens opbakning og samarbejde er af helt afgørende betydning for, om den integrerede vejledning får ben at gå på. Vejlederne har bl.a. brug for ledelsens med- og modspil i tilrettelæggelsen af selve processen. Skoleudvikling kræver grundig forberedelse, og som en leder udtrykker det, er det vigtigt at stikke fingeren i jorden og finde ud af, hvordan man gør sig klar til denne proces. Ledelsens opbakning angår ikke mindst viljen til at skabe organisatoriske rum og rammer, så vejledningen kan finde sted på mangfoldige og differentierede måder.

• EN SKOLEKULTUR, HVOR MAN VIL UDVIKLING

'Når det blæser, kan man bygge vindmøller i stedet for læhegn'. Sådan beskriver en af vejlederne processen med at udvikle arbejdet med uddannelsesparathed og gøre det til et væsentligt omdrejningspunkt i den integrerede vejledning på skolen.

Integreret vejledning har gode kår i en skolekultur, hvor der er lyst og vilje til skoleudvikling, og hvor medarbejdernes gode ideer og initiativer, gribes. Udviklingen af den integrerede vejledning har fået næring af mange skolers samtidige fokus på at kvalificere kontaktgruppesamtalerne og andre samtaler med elever. På samme måde er det tydeligt, at andre større udviklingsprojekter i efterskolen kvalificerer og kvalificeres af den integrerede vejledning.

• AT STILLE SKARPT PÅ VEJLEDNINGSFAGLIGHEDEN

Den integrerede vejledning beskrives af flere som en bred menneskevejledning, der går hånd i hånd med dannelsen i efterskolen, en mere specialiseret målrettet vejledning, der giver eleverne retning i forhold til uddannelse og job og en overgangsvejledning, der sigter mod at styrke de unges overgange og deltagelse i ungdomsuddannelserne. Flere vejledere udtrykker, at den samlede vejledning er blevet styrket i processen.

Integreret vejledning kræver vejledningsdidaktiske overvejelser over, hvad formålet og indholdet i de mange samtaler på skolen skal være, for at de også bidrager i elevernes vejlednings- og valgproces. Hvad der skal tales med eleverne om, og hvad eleverne skal arbejde med, for at de får forudsætninger og bliver rustede til f.eks. at træffe valg.

At skabe sammenhæng i den integrerede vejledningsproces fylder meget på skolerne. Særligt er der fokus på lærernes og vejledernes opsamling og formidling til hinanden. Nogle skoler bruger redskaber som logbøger og drøfter, hvordan det bliver et naturligt, dynamisk og overskueligt arbejdsredskab for lærere og vejledere.

Et udviklingsområde i den integrerede vejledning kunne være, hvordan der i større grad bliver skabt sammenhæng, kontinuitet og progression for eleverne, så de i højere grad bliver aktører i egen vejledningsproces.

**JEG DRØMMER OM,
AT ELEVERNE MÆRKER AT
EFTERSKOLEN HAR GJORT
EN FORSKEL PÅ DERES
OVERGANGE TIL UNGDOMS-
UDDANNELSESLIVET.**

Vejleder, Bjergsnæs

**VI SKAL
VÆRE BEDRE TIL
AT FORTÆLLE,
HVORFOR VI GØR,
DET VI GØR**

Lærer, Halvorsminde

• UDDANNELSE SOM LØFTESTANG

På flere af skolerne har udviklingen af integreret vejledning været koblet direkte sammen med vejledernes deltagelse i uddannelse. Vejlederne er kommet inspirerede hjem fra uddannelse, som har været med til at give deres ideer legitimitet og betydning på en anden måde. Vejlederne selv forklarer, at de er mere bevidste om deres vejlederfaglighed, og at de med afsæt i vejledningsfaglige teorier har været i stand til at begrunde forslag til en ny praksis. En af lederne udtrykker, at vejlederne med deres uddannelse kommer med andre og nye perspektiver og andre måder at kigge på og løfter skolen ud af sofasnakken og 'synsningerne'.

• AT VÆRE ÅBEN OVER FOR DILEMMAERNE OG KRITISKE SPØRGSMAÅL

I skolernes fortællinger er der dukket spændende og relevante kritiske spørgsmål op, der angår den integrerede vejledning. Nogle af dem berører, hvad der sker, når vi fokuser og målretter så meget samvær i efterskolen, og om vi på den måde begrænser den frie samtale. En lærer udtrykker faren for, at eleverne skal stå til ansvar for deres fremtid i alle relationer og sammenhænge. Andre udtrykker bekymring for en udvanding af forskelle og faglige særkender i bestræbelserne på at få det hele til at hænge sammen.

Integreret vejledning giver anledning til mange faglige drøftelser og diskussioner. En vigtig forudsætning for, at den integrerede vejledning på den enkelte skole lykkes er, at alle får mulighed for at blive hørt, rejse dilemmaer og stille kritiske spørgsmål.

BJERGSNÆS EFTERSKOLE

Bjergsnæs Efterskole, som ligger ved Viborg, er en almen efterskole, der har fokus på gymnastik, fodbold, kreativitet og de boglige fag. Eleverne udarbejder i samarbejde med deres kontaktlærere en efterskoleplan, som er det redskab, der skal lede hen imod elevens mål, der bliver opstillet for efterskoleopholdet og som peger henimod livet efter efterskolen.

På Bjergsnæs Efterskole er vejledningen integreret i efterskolens dannelsesprojekt, og det er en måde at være sammen med eleverne på. Integreret vejledning gør eleverne klar til livet efter skolen. En del af den er menneskeafklaring og den del, der drejer sig om det konkrete uddannelsesvalg, giver dannelsen retning. Integreret vejledning på skolen gør vejledningen mere fintmasket: Der er flere muligheder for god vejledning, der er flere vejledere, og der er flere tidspunkter, hvor man kan gribe samtalen med eleverne.

VEJLEDERNE SOM TOVHOLDERE

Vejlederne er tovholderne, der har det store overblik, styrer vejledningsprocessen og holder den i kog. De ser det som deres opgave at skabe rammer og sætte processer i gang, så vejledningen kan finde sted i efterskolens mange rum – med det formål at eleverne får mulighed for at træffe kvalificerede valg. Det er deres opgave at samle op på processerne og være med til at give valgene en endelig retning.

Vejledning er ofte på dagsordenen på lærermøderne, og vejlederne gør meget ud af at fortælle om formålet med det, de sætter i

gang. Det er vigtigt for vejlederne, at lærerne ikke får en fornemmelse af, at de skal gøre vejledernes arbejde, men at de forstår, hvordan de med netop deres faglighed og relation til eleverne bidrager i processen. Vejlederne bruger lærermøder til at formidle et aktuelt vejledningssyn for at udfordre den forståelse af vejledning, der ofte er fremherskende: At vejledning er at træffe et valg i en vejledningssamtale på et vejlederkontor.

UDDANNELSESPARATHED OG KONTAKTGRUPPESAMTALER

Arbejdet med at gøre de unge uddannelsesparate er tråden, der løber igennem de månedlige samtaler i kontaktgrupperne. Uddannelsesparathed introduceres for eleverne i en fortælletime i starten af skoleåret, ligesom lærerne bliver introduceret til arbejdet. Vejlederne bidrager med områder, som kontaktlærerne skal have fokus på i samtalerne. For vejlederne er det et stort ønske, at kontaktlærerne er involverede i samtalerne ud fra en klar forestilling om, at der er brug for flere voksne til at tale med eleverne og flere blikke på eleverne.

**DET HAR RIGTIG
STOR VÆRDI FOR ELEVERNE,
AT VI HAR FORSKELLIGE
SPØRGSMÅL TIL DEM,
MEN OGSÅ AT FÅ DET HELE
TIL AT HÆNGE SAMMEN.**

Vejleder, Bjergsnæs

**MED INTEGRERET
VEJLEDNING ER DER STØRRE
SANDSYNLIGHED FOR,
AT MAN RAMMER ELEVEN,
NÅR HUN ER
VEJLEDNINGSPARAT.**

Leder, Bjergsnæs

For læreren er rammerne og strukturen af stor betydning. Det gør det nemmere at føre samtalerne og følge op på dem med det formål at understøtte eleverne i at komme videre. Lærerne ser deres arbejde som et bidrag til det stillads, der giver eleverne et solidt afsæt i forhold til livet og fremtiden.

OVERGANGE OG BROBYGNING

På Bjergsnæs Efterskole er der stor opmærksomhed på unges overgange. Skolen er i gang med at udvikle samarbejdet om brobygningen, der skal give eleverne et stærkere ståsted i forhold til at kigge ind i ungdomsuddannelserne. Hen over året skal elever og lærere på virksomhedsbesøg og i brobygning på en ugentlig dag. Et vigtigt fokus er, hvad eleverne skal have ud af det. Eleverne skal arbejde med besøgene før, under og efter og skal lære at reflektere. Et andet fokus er at styrke lærernes brobygning – at efterskolelærerne får blik for, hvordan de kan være med til at gøre elevernes overgange nemmere, og at ungdomsuddannelserne forbedrer deres modtagelsesparathed.

HALVORSMINDE EFTERSKOLE

Halvorsminde Efterskole er en almen efterskole, som ligger i Vendsyssel. Skolen tilbyder et bredt udvalg af fag og har fire læringsprofiler, hvor eleverne vælger én af dem: Sprog og kultur, håndværk og teknik, natur og videnskab og iværksætter og event.

På Halvorsminde Efterskole er den integrerede vejledning i sin spæde start. Integreret vejledning ligger helt i tråd med skolens værdigrundlag og opfattes som at lære og blive bevidst om at træffe valg i forhold til hele livet og kunne fungere som menneske.

Mange elever er blevet mere pressede i forhold til at skulle præstere og vælge og har brug for samtaler med voksne. Integreret vejledning må derfor være en del af hele efterskolen. Skolen ser udviklingen af den integrerede vejledning gå hånd i hånd med to andre udviklingsprojekter, de deltager i, der handler om demokratisk iværksætter og relationssamtaler.

SAMARBEJDE MED VIRKSOMHEDER OG UNGDOMSUDDANNELSER

På skolen er det almindeligt at tage ud af huset på f.eks. virksomhedsbesøg med et fagligt sigte. Det kan f.eks. være i forbindelse med matematikundervisningen. Fremover skal besøgene udvides med et tydeligt vejledningsfagligt sigte så de spørgsmål, eleverne stiller og det, de skal have øje på og undersøge, også drejer sig om f.eks. de ansattes arbejds- og levevilkår, uddannelsesveje, jobmuligheder i virksomheden og arbejdets organisering og tilrettelæggelse.

Skolen har planer om et meget tættere samarbejde med virksomheder og ungdomsuddannelser i lokalområdet, da der er uanede

**ELEVERNE HAR BRUG
FOR AT SPILLE BOLD OP
AD FLERE VOKSNE END
OS TO VEJLEDERE OG FÅ
RESPONS FRA FLERE**

Vejleder, Halvorsminde

muligheder for at få de lokale virksomheder med i et meningsfuldt og lærerigt samarbejde. Vejlederne og lærerne er enige om, at der skal være et tydeligt sigte og en grundig forberedelse og efterbehandling, for at besøgene får en betydning for elevernes lære- og valgproces.

Det er væsentligt at få skabt sammenhæng for eleverne ved at gribe en situation, når den er der, og på den måde bringe vejledningsdimensionen ind i undervisningen frem for at 'iscenesætte' vejledningen i særlige rum. Når vejledningen på den måde flyttes ud i fællesskaberne, får eleverne udvidet deres perspektiv ved at lytte til hinanden, dele erfaringer og blive spejlet og udfordret af flere – kammerater og lærere.

**VI KUNNE HAVE FÅET
GULDKORN, HVIS BARE
VI HAVDE TÆNKT OVER
DET OG IKKE BARE HAVDE
GÅET OG KIGGET**

Lærer, Halvorsminde

– om et virksomhedsbesøg

KONTAKTGRUPPESAMTALERNE

Kontaktgruppesamtalerne, som skal være en vigtig brik i den integrerede vejledning, skal fremover være systematiserede og fokuserede på emner, der styrker de unges selvopfattelse og selv vurdering frem for at snakke om elevernes almene trivsel. I de gruppebaserede samtaler skal der være fokus på såvel de personlige, sociale og faglige kompetencer, og de skal have et fremtidsigte. En vigtig del af samtalerne skal være samtaler om værdier som væsentlig forudsætning for at kunne træffe valg i livet. Vejlederne forestiller sig, at samtalerne hen over skoleåret skal have forskelligt fokus. Vejledning skal være et bevidst område, man som lærer har med sig hele tiden i fagene, i kontaktgruppesamtalerne og i

det daglige samvær med eleverne.

Vejlederne ser det som deres opgave at være ressourcelærere i forhold til vejledningen. De skal understøtte lærerne i at få øje på vejledningsdimensionen i det, de gør i forvejen. Det kan f.eks. ske ved at tage med ud på besøg eller give eksempler på, hvordan man kan integrere vejledningen i undervisningen og i kontaktgruppesamtalerne. Årsplanen skal være et fælles arbejdsredskab, der skaber progression og sammenhæng og konkretiserer ansvar og opgaver.

KARISE EFTERSKOLE

**AT VÆRE VEJLEDER ER
OGSÅ ET HÅNDVÆRK.
DER ER NOGLE REDSKABER,
SOM VEJLEDERNE HAR,
SOM KOLLEGAERNE IKKE
NØDVENDIGVIS HAR.**

Vejleder, Karise

Karise Efterskole på Midtsjælland er en specialefterskole for unge med særlige læringsforudsætninger, herunder indlæringsvanskeligheder, udviklingshæmning og autisme. Undervisningen tilrettelægges ud fra den enkelte elevs behov og er målrettet en alsidig udvikling.

Integreret vejledning ligger i hele skoleformen på Karise Efterskole, hvor overskriften, der gennemsyrrer hele organisationen, er: en fælles vej til voksenlivet. Det ligger i hele skolekulturen at kvalificere den enkelte unge mod voksenlivet og gøre de unge parate til livet efter skolen, og i forhold til denne opgave er alle vejledere. Integreret vejledning handler om at få minimeret afstanden mellem elevernes aktuelle kunnen og deres drømme. Det foregår i et kontinuerligt pædagogisk arbejde i hverdagen og indeholder udvikling på såvel det faglige, sociale og personlige område. En stor del af vejledningen er at forberede og gøre eleverne trygge i forhold til det, der skal ske, når de stopper på skolen.

Vejledningen er vital i efterskolens arbejde med at hjælpe de unge videre til et menings-

fuldt liv, fordi de nemt kan havne i ingenting. Derfor er der et stort behov for at få talt om vejledningen i hele lærergruppen. Integreret vejledning skal være en dynamisk proces, som er vigtig at få talt om hele tiden, så den udvikles, og alle kan se sig selv og sin opgave i den.

VEJLEDNING OG VALG

For mange af eleverne er der sjældent ret mange muligheder, så for dem er der ikke tale om at træffe et uddannelsesvalg. Elevernes muligheder afhænger i høj grad af, hvad kommunerne bevilger. Ofte står kommunens tilbud i kontrast til, hvad de unge selv ønsker og formår efter et ophold på skolen. Så mange elever skal i vejledningsprocessen forberedes på, at de muligheder, de arbejder frem imod og kunne ønske sig, ikke er til stede.

STAMHOLDET

På Karise Efterskole er den integrerede vejledning tydeliggjort ved, at hver af skolens fire vejledere er knyttet til et stamhold. Vejlederen er en del af teamet omkring stamholdet og indgår i såvel undervisningen som vejledningen af stamholdets elever. Sammen med teamet koordineres og planlægges stamholdsundervisningen, der kan indeholde emner og forløb med et vejledningsfagligt perspektiv.

I teamet samarbejdes der om den enkelte elev, og der samles op på de samtaler, som faglærere, ansvarslærere og vejledere har med eleverne. På den måde er vejlederen og vejledningen en del af elevernes liv og dagligdag. Tryghed, relationer og potentialer er afsættet i det pædagogiske arbejde. Vejlederne har overblikket, de initierer, skaber struktur og sørger for sammenhæng – en funktion, vejlederne gerne vil udvikle og tydeliggøre.

DIFFERENTIERET VEJLEDNING

Karise Efterskole har en elevgruppe med vidt forskellige forudsætninger og udfordringer. Sammen med nogle elever er det muligt at arbejde med temaer og føre mere strukture-

DET HANDLER OGSÅ OM AT FÅ TÆNDT EN DRØM

Leder, Karise

rede samtaler – med andre er det ikke. Derfor er vejledningstilgangen i meget høj grad differentieret og afstemt efter elevernes særlige forudsætninger og behov. Mange elever kommer til Karise Efterskole med en selvfortælling, der handler om, at de ikke kan lære noget. En stor opgave i undervisningen og vejledningen er derfor at give eleverne erfaringer med og troen på, at de kan noget alligevel som en forudsætning for, at de kan rette sig mod fremtiden.

Den store grad af differentiering og specialisering, der finder sted i vejledningen på de fire stamhold, skaber et behov for en større grad af erfaringsudveksling og videndeling stamholdene og vejlederne imellem.

VEJLEDERROLLEN OG ETIKKEN

En stor del af vejledernes arbejde består også i at samarbejde med forældre og kommuner. Vejlederne skriver skoleudtalelser, statusbeskrivelser og tager kampe med kommunerne for gode og rimelige vilkår for eleverne. En væsentlig vejledningsfaglig og etisk udfordring i dette arbejde er at holde fast i, at vejledningsprocessen, der fastholdes i elevplanen, skal afspejle elevernes mål, ønsker og drømme.

NØVLINGSKOV EFTERSKOLE

Nøvlingsskov Efterskole i Vestjylland er en almen efterskole med et bredt tilbud af fag og eleverne sammensætter selv deres egne personlige linjer. En stor del af eleverne i 10. klasse får en aftale om en praktikplads i løbet af skoleåret.

På Nøvlingsskov Efterskole er integreret vejledning at få vejledningen til at indgå i så mange sammenhænge som muligt – for eksempel i forhold til forældre, elevernes fritid og i relationer i elevernes nærområder, så samtalen kan fortsætte og leve der. Vejledningen er bundet op på, at eleverne får et bedre forløb i skolen, så de kan se en mening med at lære noget. Motivation og begejstring for fagene og håndværket hører til der, hvor eleven møder lærerne, og de formelle ting omkring valg og uddannelserne er vejledernes område.

Skolen ser vejledningen delt op i en formel lovfæstet del, der er vejledernes ansvar, og en uformel del, der handler om vejledning til det gode liv og arbejdsliv. Den uformelle del danner basis for den formelle og er en forudsætning for, at vejledning lykkes. Den foregår i alle efterskolens rum, og alle lærere på skolen har et ansvar for den. Vejledningen er med i alle samtaler med de unge, i undervisningen, i kontaktgrupperne, i godnat-snakken og i den formelle vejledning.

Begreber som erfaring og identifikation er centrale i den integrerede vejledning. Eleverne skal i så vid udstrækning som muligt gøre sig erfaringer med at skabe relationer til

arbejdslivet og have muligheder for identifikation i forhold til job og uddannelse ved at møde mennesker på arbejdspladser.

ERHVERVSPRAKTIK OG BROBYGNING

Praktikken, der er obligatorisk i 9. klasse, har altid været et væsentligt element i vejledningen. Eleverne undersøger et erhverv og praktikken følges op af et 'praktik-takke-brev', der rummer såvel et vejledningsfagligt som et danskfagligt element. Vejleder og lærer er sammen i klasserne i denne skemalagte aktivitet. Ud over den obligatoriske praktik er der mulighed for andre praktikformer, som mange elever benytter sig af.

For elever i 10. klasse, der retter sig mod erhvervsuddannelserne, kombineres brobygning med praktikforløb før og efter, hvilket gør brobygningen mere målrettet. Ydermere får eleverne i praktikken mulighed for at identificere sig med personer, der har den uddannelse, de skal afprøve i brobyg-

**INGEN FÅR LYST TIL
AT TAGE EN UDDANNELSE AF
AT MØDE EN FAGLÆRER I TO
DAGE PÅ EN ERHVERVSSKOLE.
DET DANNER INGEN
FORBILLEDER.**

Vejleder, Nøvlingsskov

**DET HANDLER OM AT FLYTTE
VEJLEDNINGEN FRA DEN KONKRETE
UNDERVISNINGSSITUATION UD TIL NOGLE
AF DEM, SOM ELEVERNE GERNE SKULLE
MØDE SENERE, NÅR DE SKAL UD OG SKABE
KONTAKTER TIL VIRKSOMHEDER OG
SKABE RELATIONER I DERES
NÆROMRÅDER ELLER HER.**

Vejleder, Nøvlingsskov

ningen. Elevernes praktikophold resulterer ofte i uddannelsesaftaler.

For elever i 10. klasse, der retter sig mod gymnasiale uddannelser, kombineres brobygningen med forløb i matematik, dansk og fysik på gymnasieniveau. Desuden indgår et virksomhedsbesøg, hvor virksomheden får stillet den opgave at få unge medarbejdere til at fortælle om deres uddannelsesveje og om, hvordan man kan bruge en gymnasial uddannelse i virksomheden.

Skolen har erhvervsaftener, hvor forældrene kommer og fortæller om deres uddannelse og erfaringer fra arbejdsmarkedet. Derudover er der ung til ung – vejledning, hvor tidligere elever deltager og gør det legalt og muligt at snakke om vejledning også uden for skolens rum – derhjemme og når man mødes med kammeraterne et sted. Arrangementerne giver anledning til at snakke med hinanden på nye og anderledes måder.

KURSUS FOR SKOLENS LÆRERE

På Nøvlingsskov Efterskole tales der meget vejledning bl.a. på de ugentlige personale-møder. Vejlederne motiverer og begrundet det, de ønsker at sætte i værk og møder stor opbakning og lyst til samarbejde fra lærere og ledelse. Vejlederne har afholdt et internt kursus for lærerne, som har gjort det nemmere for dem at gå ind og arbejde med i vejledningen.

RØNDE EFTERSKOLE

Rønde Efterskole er en almen gymnasieforberedende efterskole, som ligger på Mols. Skolen mener, at efterskoleelever skal være bredt orienteret. Derfor er den boglige dimension vigtigt. Efter efterskoleopholdet skal de unge bruge den boglige viden i deres uddannelse og resten af deres liv.

Integreret vejledning er at koble uddannelsesvejledning og dannelse sammen i ét hele, så det bliver en naturlig del af hverdagen på skolen. Det handler om at give eleverne perspektiv på deres tilværelse og deres egne muligheder og valg. I denne proces er der brug for flere faglige perspektiver. Vejledningsprocessen består i, at eleven skal finde ud af, hvem han/hun er og få koblet denne selvforståelse sammen med et valg af uddannelse.

Skolen er særligt optaget af, hvordan de forskellige fagligheder – eksempelvis vejleder-, kontaktlærer- og linjelærerfagligheden og de tilhørende roller og relationer fortsat kan fremstå tydelige med hvert deres særkende og ikke blive udvandede i en integreret vejledning.

Skolen har ikke talt om det, de gør som integreret vejledning, men meget af det, der finder sted i undervisningen og i kontaktgruppesamtalerne er elementer i en vejledningsproces – set ud fra vejledernes perspektiv. En forestående opgave er at få skabt en større bevidsthed i hele lærergruppen og få tydeliggjort, hvad vejledning egentlig er og sammen definere, hvad kontaktlærernes og vejledernes opgaver og ansvar er. Vejlederne ser vejledningsdimensionen på kontaktgruppemøderne, i fagene, på linjerne og i det frie rum som et fundament, de unge får at træffe valg ud fra.

Fokus skal flyttes fra 'at det bare er aktiviteter' til, at aktiviteterne har et fagligt formål med stor væsentlighed også for vejledernes arbejde. Når lærerne får opmærksomhed på

væsentligheden af det de gør, bliver samarbejdet og kommunikationen mellem lærere og vejledere nemmere.

KONTAKTGRUPPESAMTALER OG LOGBOG

På skolen er der en årsplan for kontaktgruppemøderne. Den indeholder vejledningsfaglige temaer, som f.eks. værdisamtaler, arbejde med styrkekort, livsfortællinger og arbejde med drømme og visioner.

Logbogen er lærernes og vejledernes arbejdsredskab og skaber sammenhæng og progression i deres arbejde. Resumeer fra alle samtaler skrives i logbogen, og vejlederne har på den måde mulighed for at koble samtalerne i kontaktgrupperne og på linjerne til de samtaler, de har, hvor det handler om det konkrete uddannelsesvalg.

**JEG TÆNKER MERE,
JEG SKAL DANNE DEM
END UDDANNE DEM**

Lærer, Rønde

**VI VIL MANGE TING MED
VORES ELEVER. VI VIL IKKE
KUN FINDE UD AF, OM DE ER
UDDANNELSESPARATE TIL EN
UDDANNELSE ... DET ER I ET
STØRRE PERSPEKTIV**

Vejleder, Rønde

Skolen har fokus på at styrke elevernes refleksioner og på den måde bevidstgøre eleverne om, hvad der har betydning i forhold til deres læring og valg. Et udviklingsområde er, hvordan vejlederne kan blive mere åbne og inddrage eleverne mere i, hvordan samtaler, vejledningsaktiviteter i kontaktgruppen, uddannelsesdage m.m. kan sættes i perspektiv.

SAMARBEJDE MED VIRKSOMHEDER OG UNGDOMSUDDANNELSER

Skolen arbejder på at styrke samarbejdet om unges valg og overgange med de lokale uddannelsesinstitutioner ved f.eks. at lave målrettede brobygningsforløb rettet mod bestemte linjer på skolen. På samme måde er der et ønske om – i samarbejde med lokale virksomheder – at lave et undervisnings- og

praktikforløb, der åbner elevernes øjne for arbejdslivet og den mangfoldighed af jobfunktioner, en enkelt virksomhed kan rumme.

Væsentligt er det, at eleverne kommer til at forberede og efterbehandle forløbene i undervisningen, og at erfaringerne fra såvel brobygning som virksomhedsbesøg indgår i uddannelsesvejledernes efterfølgende samtaler med eleverne.

VIBY EFTERSKOLE

Viby Efterskole på Vestfyn er en almen efterskole for musik, dans og teater. Eleverne får et individuelt skema, der opfylder elevens ønsker og passer til elevens interesser og faglige niveau. I skolens musicalforestilling, prøver eleverne kræfter med det professionelle miljø inden for musik, dans og teater.

På Viby Efterskole er integreret vejledning en naturlig del af efterskolens dannelsesprojekt og ønsket om at gøre de unge livsduelige. Eleverne skal i løbet af efterskoletiden have mulighed for at se sig selv i et større perspektiv, end de har haft mulighed for før, og det skal de have voksnes hjælp til. Her bliver selve formen i den integrerede vejledning vigtig. Vejledning på Viby Efterskole er vejledning til livet og ikke alene det at vælge ungdomsuddannelse, så vejledning ses som mere end et fag eller en opgave.

Vejledningen omfatter såvel en del, der handler om afklaring, som en del, der handler om det konkrete uddannelsesvalg og elevernes overgange til ungdomsuddannelserne. Den første del er hele skolens opgave, den anden del tager vejlederne sig primært af.

Den integrerede vejledning gennemsyrrer hele skoleåret. Ønsket er at koble alle de erfaringer og al den viden, der angår de unge, og bruge det i et fremadrettet perspektiv. Målet er at gøre de unges valg mere kvalificerede og formen skal skabe sammenhæng

og give mening for alle. Her er årsplanen, hvor den integrerede vejledningsproces er tydeliggjort og konkretiseret, et vigtigt arbejdsredskab.

UDDANNELSESPARATHEDSVURDERING

Løftestangen er arbejdet med de tre ben i uddannelsesparathedsvurderingen (UPV): det faglige, personlige og sociale. UPVen har været med til at skærpe opmærksomheden på, hvad det er, skolen vil i arbejdet med eleverne. Arbejdet med UPVen er tilrettelagt som en kontinuerlig proces hen over skoleåret med foreløbig to og måske snart tre 'runder', hvor lærere og elever gør status – hver for sig og sammen.

KONTAKTGRUPPESAMTALER

Med afsæt i deres faglige baggrund inspirerer og faciliterer vejlederne lærernes arbejde med afklaringen i kontaktgrupperne, og vejlederne bidrager med valgforberedende vejledningsaktiviteter for alle elever i bl.a. fællestimer og med individuelle og gruppebaserede samtaler.

Det er ikke mindst i kontaktgrupperne, at den integrerede vejledning finder sted. Der er

**DET ER HELT ÅNDSVAGT,
AT VEJLEDERNE SKAL FINDE
UD AF DET HELE SELV,
NÅR VI SIDDER MED EN VIDEN
OG TALER MED DE UNGE I
DAGLIGDAGEN**

Lærer, Viby

**DET ER JO KONTAKTLÆRERNE,
DER HAR KOMPETENCERNE TIL AT
SÆTTE DET LANGE LYS PÅ I FORHOLD
TIL ELEVERNE OG SIGE: HVIS DU
GERNE VIL VÆRE UDDANNELSES-
PARAT, HVIS DU GERNE VIL NÅ
DINE DRØMME, SÅ ...**

Vejleder, Viby

konkrete dagsordener til kontaktgruppemøderne, som kan indeholde vejledningsfaglige temaer, formuleret af vejlederne.

Samtalerne i kontaktgrupperne er blevet systematiserede og målrettede. Hvor afsættet i samtalen tidligere kunne være en 'snak' om, 'hvordan har du det', er der i dag fokus og opmærksomhed på samtalen, og hvad den skal handle om. Edderkoppespind og dialogkort (www.uddannelsesparathed.net) er eksempler på konkrete vejledningsaktiviteter, der efterfølgende danner afsæt for samtalerne. Disse redskaber har bidraget med en fælles forståelse og et fælles sprog blandt lærere og elever, der kvalificerer og nuancerer samtalerne og samarbejdet med eleverne om deres personlige, sociale og faglige udvikling gennem hele efterskoleåret. Skolens fokus har endvidere haft en betydning for den måde, de unge taler med hinanden på – også uden for de mere formaliserede vejledningsrum. Eleverne er blevet mere aktive i deres egne valgprocesser. De er blevet mere bevidste om, hvad der kræves, for at de kan flytte sig derhen, hvor de gerne vil.

ÅGÅRD EFTERSKOLE

**VI VIL GERNE,
AT ELEVERNE OPLEVER DE
FORSKELLIGE DELE AF DERES
LIV SOM JERNBANEVOGNE,
DER HÆNGER SAMMEN**

Lærer, Ågård

Ågård Efterskole er en almen efterskole, som ligger ved Vejle. Skolens overordnede mål er at give de unge mod på tilværelsen og styrke deres selvværd. Skolens fokus er på gymnastik og fællesskab, hvori de boglige fag har en central placering.

På Ågård Efterskole ses uddannelsesvejledningen som en del af det samlede arbejde for at udvikle og bevidstgøre eleverne om egne kompetencer og kvaliteter. At blive uddannelsesparat er et af otte læringsmål i skolens overordnede dannelsesmål.

Vejledningen foregår mange steder i såvel det formelle rum som i det daglige samvær med eleverne og er på den måde en integreret del af efterskolelivet, hvor alle lærere byder ind. Integreret vejledning er noget, der er til stede i skolens hverdag og ikke bare i et bestemt lokale med bestemte mennesker på bestemte tidspunkter. Uddannelsesvej-

lederne bidrager med vejledningsaktiviteter og samtaler, hvor det mere konkrete uddannelsesvalg er i fokus.

SAMTALERNE OG MEDBORGERSKABSMØDER

På Ågård Efterskole er samtalerne med eleverne en grundpille. Samtaler, hvor eleverne udfordres og lærer at forholde sig bevidst til sig selv og fællesskabet, at tage stilling og kvalificere deres valg. Eleverne skal lære at reflektere og dermed få mulighed for at blive bevidste om egne potentialer og udviklingsmuligheder. De skal kunne se det i forhold til, om de er klar til at komme videre. Samtalerne er blevet professionaliserede, og

skolen arbejder bevidst med fokus i de forskellige samtaler f.eks. i den faglige mål- og evalueringssamtale, kontaktgruppesamtalen og uddannelsesvejledningssamtalen.

Ågård Efterskole har udviklet ugentlige medborgerskabsmøder med strukturerede samtaler om fastlagte temaer. Mange af temaerne har et vejledningsfagligt sigte: Der arbejdes med værdier, der sættes mål, der arbejdes med at tage beslutninger og træffe valg og med elevernes forventninger til fremtiden – herunder uddannelse og job. Til hvert møde ligger et undervisningsmateriale til kontaktlærerne. En måde at lære eleverne at træffe valg på er skolens kontinuerlige fokus

... AT SKABE STILLADSER OG STRUKTURER ER HJÆLPSOMT FOR MANGE UNGE

Leder, Ågård

på, at eleverne sætter mål. Målsætningerne kan f.eks. handle om tre ting, man vil gøre for at blive den gode kammerat, man gerne vil være, eller om noget man vil arbejde på for at blive bedre til f.eks. tysk. Det vigtigste er, at man finder ud af, at man kan blive herre over sit eget liv, og at man gør det, man beslutter sig for. Skolens opgave er at understøtte eleverne og hjælpe dem med at holde sig på sporet.

FÆLLES PEJLEMÆRKE

Ud over de ugentlige samtaler på medborgerskabsmøderne, samtaler i fagene og samtaler med uddannelsesvejlederne, er uddannelsesvejledning et fælles pejlemærke og

indgår som tematimer og tværfaglige forløb i løbet af skoleåret. Også tidligere elever og forældre inviteres ind på skolen for at bidrage med deres uddannelsesveje og arbejdslivserfaringer. Et væsentligt tema er elevernes arbejde med studiekompetence, 'at lære at lære', der har fokus på at styrke unge i deres overgange og deltagelse i ungdomsuddannelse.

**DET SKAL GIVE
MENING,
ELLERS VIRKER
DET IKKE**

Leder, Viby efterskole

efterskolerne

Efterskoleforeningen
Vartov
Farvergade 27, H. 2.
DK-1463 København K
Phone +45 33 12 86 80
www.efterskoleforeningen.dk